

Sygn. akt III CK 236/03

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lipca 2004 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marek Sychowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z powództwa "W." sp.j. – M. K. i S. R. w B.
przeciwko "N. Polska" Towarzystwu Ubezpieczeniowemu S.A. w R.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 28 lipca 2004 r.,
kasacji strony powodowej
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 15 stycznia 2003 r.,

oddala kasację.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 15 stycznia 2003 r. Sąd Apelacyjny w L. oddalił apelację powódki – „W.” spółki jawnej M. K. i S. R. w B. od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 28 czerwca 2002 r., oddalającego powództwo wytoczone przeciwko „N. Polska” Towarzystwu Ubezpieczeniowemu S.A. w R. o zasądzenie kwoty 44.908,66 zł z odsetkami ustawowymi.

W sprawie ustalone zostało, że M. K. i S. R., wspólnicy spółki cywilnej „W.”, która uległa przekształceniu w spółkę jawną, zawarli z pozwanym Towarzystwem umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obejmującej okres od dnia 27 września 1998 r. do dnia 26 września 1999 r. Zakresem ubezpieczenia objęto odpowiedzialność cywilną kontraktową wynikającą z umów zawartych przez spółkę. W dniu 28 maja 1999 r. Korporacja Logistyczna G. S.A. w B. zawarła z B. Fabrykami Mebli S.A. umowę o świadczenie usług logistycznych, w której przejęła pełną odpowiedzialność materialną za powierzony jej towar. W dniu 1 czerwca 1999 r. zawarta została umowa zlecenia, w której jako zleceniodawcy wskazani zostali spółka cywilna „W.” i G. Spółka z o.o. , a jako zleceniobiorca – Spółka G.- Umową tą zleceniodawcy zlecili zleceniobiorcy, a zleceniobiorca przyjął do wykonania zlecenie reprezentowania interesów zleceniodawców w kontaktach m.in. z B. Fabrykami Mebli. Jako zakres zlecenia przyjęto: prowadzenie negocjacji, zawieranie kontraktów, nadzorowanie prawidłowego wykonywania kontraktów i badania rynku logistycznego, w tym analizy działania firm konkurencyjnych. Inwentaryzacja w B. Fabrykach Mebli, obejmująca okres od dnia 30 czerwca do dnia 30 września 1999 r., wykazała niedobór na kwotę 54.504,27 zł i niedoborem tym Fabryki obciążyły Spółkę G. Poinformowana o tym spółka cywilna „W.”, pismem z dnia 27 kwietnia 2000 r. zwróciła się do pozwanego Towarzystwa o wyrażenie zgody na podjęcie negocjacji z poszkodowanym w celu ograniczenia wysokości roszczenia i zawarcia ugody. Zgoda taka została udzielona. Ostatecznie wartość niedoboru została ustalona na kwotę 44.908,66 zł. Spółka G. skompensowała ją z należnością jaką miała względem B. Fabryk Mebli. Spółka cywilna „W.” przełała na konto Spółki G. wymienioną kwotę i zażądała od

pozwanego Towarzystwa wypłaty – na podstawie zawartej umowy ubezpieczenia - odszkodowania odpowiadającego wysokości przelanej kwoty.

W tych okolicznościach Sąd Apelacyjny uznał, że zgoda pozwanego Towarzystwa na podjęcie przez spółkę cywilną „W.” negocjacji i zawarcia ugody z poszkodowanym – B. Fabrykami Mebli nie oznaczała zgody na wypłacenie odszkodowania oraz że powódka nie dopełniła obowiązku wynikającego z § 13 ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, według którego bez zgody pozwanego Towarzystwa nie była uprawniona do uznania i zaspokojenia roszczenia poszkodowanego. Zwracając uwagę, że umowa zlecenia z dnia 1 czerwca 1999 r. jest mało precyzyjna, Sąd Apelacyjny stwierdził, że powódka w żaden sposób nie wykazała z jakiego tytułu miałaby odpowiadać za niedobór, jaki powstał w Fabrykach Mebli. Poza tym Sąd Apelacyjny nie uwzględnił zgłoszonego w apelacji wniosku o przesłuchanie świadka D. S. na okoliczności zakresu zgody udzielonej przez pozwane Towarzystwo w związku z pismem z dnia 27 kwietnia 2000 r., albowiem uznał ten wniosek za spóźniony.

Wyrok wymieniony na wstępie powódka zaskarżyła kasacją. Kasacja oparta została na obu podstawach kasacyjnych przewidzianych w art. 393¹ k.p.c. i zarzuca naruszenie:

- art. 233 § 1 w zw. z art. 382 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, że Sąd pierwszej instancji w ramach swobodnej oceny dowodów uznał, iż zgoda pozwanego na prowadzenie przez powódkę negocjacji i zawarcia ugody nie oznaczała jednocześnie zgody na zapłatę przez powódkę odszkodowania i że wątpliwe jest w ogóle istnienie zobowiązania powódki do naprawienia szkody,
- art. 381 k.p.c. poprzez odmowę dopuszczenia dowodu z zeznań świadka D. S.
- art. 826 § 2 w zw. z art. 807 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji uznanie, że powódka naruszyła § 13 o.w.u. w takim stopniu, że uzasadnia to oddalenie powództwa,
- art. 65 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji wadliwe uznanie, że oświadczenie pozwanego złożone na piśmie z dnia 27 kwietnia 2000 r. nie obejmuje zgody na wypłatę odszkodowania przez powódkę.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

I. 1. Zarzut naruszenia art. 233 § 1 w zw. z art. 382 k.p.c. skarżąca uzasadniła błędnym ustaleniem okoliczności faktycznych sprawy i ich wadliwą oceną w świetle przepisów prawa materialnego. Tak sformułowany zarzut nie stanowi o naruszeniu wymienionych przepisów.

Przepis art. 233 § 1 k.p.c. dotyczy oceny dowodów i jego naruszenie może polegać na błędnym uznaniu, że przeprowadzony w sprawie dowód jest wiarygodny i ma moc dowodową albo że jest niewiarygodny lub że nie ma mocy dowodowej. Zarzut takiego naruszenia powinien być postawiony w odniesieniu do wskazanego konkretnie dowodu i wskazywać w czym skarżący upatruje przekroczenia przez sąd granic przysługującego mu prawa do swobodnej oceny dowodów oraz że uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

Naruszenie art. 382 k.p.c. może zaś polegać na pominięciu przez sąd drugiej instancji części materiału dowodowego zebranego w postępowaniu przed tym sądem lub przed sądem pierwszej instancji i wymaga wskazania, jaki konkretnie materiał został pominięty i że uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

2. Kwestia zakresu zgody udzielonej przez pozwane Towarzystwo w związku z pismem spółki cywilnej „W.” z dnia 27 kwietnia 2000 r. była przedmiotem sporu między stronami od początku postępowania w sprawie. Nie można zatem zasadnie twierdzić – co czyni skarżąca – że potrzeba powołania dowodu z zeznań świadka D. S. na wymienioną okoliczność powstała „później”, tj. przed zamknięciem rozprawy przez sąd pierwszej instancji. Powódka nawet nie twierdzi, że dowodu z zeznań świadka D. S. nie mogła powołać w postępowaniu przed tym sądem. Sąd Apelacyjny zasadnie zatem uznał, bez naruszenia art. 381 k.p.c., że powołanie dopiero w apelacji tego dowodu jest spóźnione.

II. 1. Wbrew zapatrywaniu skarżącej § 13 o.w.u., a ściślej jego pkt 5, który w rzeczywistości został powołany przez Sąd Apelacyjny, pozostaje bez związku z art. 826 k.c. Artykuł ten w § 1 nakłada mianowicie na ubezpieczającego obowiązek zmniejszenia szkody w ubezpieczonym mieniu oraz zabezpieczenia bezpośrednio zagrożonego mienia przed szkodą, co oznacza obowiązek podjęcia określonych działań faktycznych zmierzających do realizacji tych celów i w § 2

pozbawia ubezpieczającego odszkodowania, jeżeli dopuścił się rażącego niedbalstwa w wykonaniu tego obowiązku z określonym tam wyjątkiem (§ 2). Uznanie i zaspokojenie roszczeń poszkodowanego, których dotyczy § 13 pkt 5 o.w.u., nie należą zaś do czynności zmierzających do zmniejszenia szkody w ubezpieczonym mieniu oraz zabezpieczenia bezpośrednio zagrożonego mienia przed szkodą w rozumieniu art. 826 § 1 k.c.

Umowa ubezpieczenia oraz ogólne warunki ubezpieczenia mogą przewidywać określone obowiązki ubezpieczającego i w razie ich niedopełnienia – odmowę wypłaty odszkodowania w całości lub w części. Postanowienia takie nie mogą być sprzeczne z przepisami ustawy. Jeżeli pozostają z nimi w sprzeczności – są nieważne (art. 807 § 1 k.c.).

Postanowienie § 13 pkt 5 o.w.u., jako nie pozostające w związku z art. 826 § 1 i 2 k.c., nie może być uznane ani za zgodne ani za sprzeczne z tymi przepisami. Ponieważ zarzut kasacji naruszenia art. 826 § 2 w zw. z art. 807 § 1 k.c. oparty został na twierdzeniu o istnieniu takiej sprzeczności, nie jest on zasadny.

2. W sprawie nie przeprowadzone zostały – jak wskazano w pkt I.2 nastąpiło to bez naruszenia przepisów postępowania – żadne dowody wskazujące, że treść zgody wyrażonej przez pozwane Towarzystwo w odpowiedzi na pismo z dnia 27 kwietnia 2000 r. wykraczała poza treść tego pisma. Z treści tej jednoznacznie zaś wynika, że zgoda obejmowała podjęcie przez spółkę cywilną „W.” negocjacji z poszkodowanym (B. Fabrykami Mebli) w celu ograniczenia wysokości roszczenia i zawarcia ugody. Stwierdzenie przez Sąd Apelacyjny, że zgoda nie dotyczyła wypłaty odszkodowania, a ściślej zaspokojenia roszczenia odszkodowawczego poszkodowanego, nastąpiło zatem bez naruszenia art. 65 § 1 k.c.

III. Należy zauważyć, że skutecznie niepodważone przez skarżącą stwierdzenie Sądu Apelacyjnego, iż powódka w żaden sposób nie wykazała z jakiego tytułu miałaby odpowiadać za niedobór, jaki powstał w B. Fabrykach Mebli, uzasadnia trafność rozstrzygnięcia sprawy zaskarżonym wyrokiem.

W związku z zawartą przez strony umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej pozwane Towarzystwo ponosiło odpowiedzialność za szkody poniesione przez spółkę cywilną „W.”, wynikające z umów przez nią zawartych. Jest zaś w sprawie bezsporne, że spółka cywilna „W.” nie zawierała żadnej umowy z B.

Fabrykami Mebli, a szkoda powstała w mieniu tych Fabryk. Szkoda powstała w związku z wykonywaniem umowy zawartej z Fabrykami nie przez poprzedniczkę prawną powódki, ale przez Spółkę G. Umowa zlecenia z dnia 1 czerwca 1999 r. nie dawała zaś podstawy do przyjęcia, że spółka cywilna „W.” przejęła obowiązki Spółki G. wynikające z umowy zawartej przezeń z B. Fabrykami Mebli. W sprawie nie zostało też ustalone, że szkoda w mieniu tych Fabryk powstała w związku z działaniem spółki cywilnej „W.”, wykonującej obowiązki Spółki G., wynikające z umowy zawartej przez tę Spółkę z B. Fabrykami Mebli.

Ponieważ kasacja okazała się nie mieć uzasadnionych podstaw, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 393¹² k.p.c.).